

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/80/2022
Identifikačné číslo spisu:	2119014232
Dátum vydania rozhodnutia:	20.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Zeleňáková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:2119014232.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martiny Zeleňákovvej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dušana Krč - Šeberu v trestnej veci obvinenej N. F. pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b), písm. c) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 20. júna 2023 v Bratislave, o dovolaní obvinenej N. F. proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 8. septembra 2020, sp. zn. 6T/85/2019, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. d) Trestného poriadku dovolanie obvinenej N. F. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej tiež „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) z 8. septembra 2020, sp. zn. 6T/85/2019 bola obvinená N. F. (ďalej tiež „obvinená“ alebo „dovolateľka“) uznaná vinnou z prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b), písm. c) Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že:

- obžalovaná N. F., ktorá sa od X. W. XXXX nachádzala vo výkone trestu odňatia slobody, v období od mesiaca marec 2013 až doposiaľ v G. ani na inom mieste na území Slovenskej republiky úmyselne riadne a včas neplatila výživné na svojho maloletého syna I. K., narodeného X. M. XXXX, umiestneného v období od 21. marca 2013 do 29. decembra 2016 a od 1. augusta 2018 až doteraz do ústavnej starostlivosti Centra pre deti a rodiny B. č. XX (detský domov T. B.) a v období od 29. decembra 2016 do 1. augusta 2018 zvereného do spoločnej pestúnskej starostlivosti manželov L. K. a W. K., bytom V. Z., i keď jej vyživovacia povinnosť vyplývala priamo zo Zákona o rodine a výška vyživovacej povinnosti jej bola určená aj:

- rozsudkom Okresného súdu Trnava z 2. júna 2014, sp. zn. 20P/40/2013-63, právoplatným 25. júla 2014, a to tak, že je povinná mesačne platiť na výživu maloletého syna I. výživné vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa, vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred na účet Detského domova B.,

- uznesením Okresného súdu Trnava z 21. novembra 2016, sp. zn. 37P/21/2016-37, právoplatným 29.

decembra 2016, a to tak, že je povinná mesačne platiť výživné na maloletého I. vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa, vždy do 15. dňa toho - ktorého mesiaca vopred na účet príslušného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny,

- rozsudkom Okresného súdu Trnava z 5. septembra 2018, sp. zn. 17P/34/2018-38, právoplatným od 11. októbra 2018, a to tak, že je povinná prispievať mesačne na výživu maloletého I. vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred na účet Detského domova B.,

a hoc si obžalovaná bola vedomá tejto vyživovacej povinnosti voči maloletému synovi I. K., neprejavila dostatočnú snahu nájsť a udržať si stále zamestnanie a zabezpečiť si pravidelný zdroj príjmov, z ktorého by mohla vyživovaciu povinnosť riadne plniť, pričom vo výkone trestu odňatia slobody jej boli vykonané zrážky na výživné v období september 2017 až máj 2018 spolu vo výške 205,57 Eur, v apríli 2020 poukázala na účet Detského domova T. B. jednorazovú platbu vo výške 30,- Eur, čím jej za obdobie od mesiaca marec 2013 až doposiaľ vznikol dlh na výživnom vo výške 2.184,81 Eur, pričom obžalovaná N. F. takto konala napriek tomu, že rozsudkom Okresného súdu Trnava zo 16. marca 2017, sp. zn. 5T/28/2015, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo 7. novembra 2017, sp. zn. 3To/67/2017-157, bola právoplatne odsúdená za prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona.

Za to okresný súd uložil obvinenej podľa § 207 ods. 3 Trestného zákona, § 37 písm. m) Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 4 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 28 (dvadsaťosem) mesiacov, pre výkon ktorého ju podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Proti naposledy označenému rozhodnutiu okresného súdu podala obvinená, prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Michala Antala, PhD., advokáta so sídlom v Trnave, Hlavná 13, vo svoj prospech, dovolanie z dôvodov plynúcich z ustanovení § 371 ods. 1 písm. c), písm. d) Trestného poriadku.

V písomných dôvodoch podaného dovolania obvinená vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku namietala, že hlavné pojednávanie z 8. septembra 2020, na ktorom bol vyhlásený rozsudok v jej neprítomnosti, bolo vykonané v rozpore so zákonom z dôvodu, že neboli splnené podmienky pre jeho vykonanie, keďže predvolanie naň jej nebolo riadne doručené, navyše v tom čase sa nachádzala v Rakúsku. V tejto súvislosti upozornila, že súdu prvého stupňa svoju situáciu oznámila a žiadala o odročenie nariadeného hlavného pojednávania pre prípad, ak už bolo nariadené, keďže o termíne jeho konania nemala vedomosť. Poukazujúc na znenie ustanovenia § 252 ods. 2 Trestného poriadku dovolateľka vyjadrila názor, že ani jeden zo zákonných predpokladov (vyplývajúcich z citovaného ustanovenia § 252 ods. 2 Trestného poriadku) na konanie v jej neprítomnosti nebol splnený, keďže nebola riadne predvolaná a ani riadne poučená o možnosti vykonať hlavné pojednávanie v jej neprítomnosti, napriek tomu okresný súd hlavné pojednávanie otvoril a v jej neprítomnosti vyhlásil rozsudok, ktorý následne správoplatnil, napriek tomu, že jej nikdy nebol zákonným spôsobom doručený. Namietala, že vady doručovania napadnutého rozsudku majú, podľa jej názoru, ten následok, že nemohol nadobudnúť právoplatnosť a vykonateľnosť a aj keď si uvedomovala zložitost' doručovania v jej prípade, dôvodila, že súd mohol využiť doručovanie prostredníctvom polície alebo prostredníctvom obce podľa § 65 ods. 2 Trestného poriadku. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uviedla, že vyššie uvedeným spôsobom jej súd prvého stupňa odňal možnosť obhajovať sa, čím zásadným spôsobom porušil jej právo na obhajobu, keďže vadami v doručovaní jej nebolo umožnené zúčastniť sa hlavného pojednávania, ako i podať opravný prostriedok. Zároveň namietala, že okresný súd nepostupoval správne, pokiaľ na hlavnom pojednávaní konanom 8. septembra 2020 opatrením zrušil jej ustanoveného obhajcu - JUDr. Čechovičová, keďže nebolo pravdou, žeby v čase konania hlavného pojednávania neboli dané dôvody povinnej obhajoby vzhľadom na § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku z dôvodu, že v tom čase sa nachádzala vo väzbe v Rakúsku (čo súdu prvého stupňa oznamovala), a preto mala byť obligatórne zastúpená obhajcom. Zrušením ustanovenia obhajcu okresný súd porušil, podľa jej názoru, jej právo na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

V podstate na základe vyššie uvedených dôvodov navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnuté rozhodnutie podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Okresnému súdu Trnava, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

Obvinená vo vlastnoručne napísanom podaní obdobnou argumentáciou ako v dovolaní podanom prostredníctvom obhajcu, namietala naplnenie dovolacích dôvodov v zmysle § 371 ods. 1 písm. c), písm. d) Trestného poriadku. Zároveň však vyčítala súdu prvého stupňa, že uverejnenie termínu hlavného pojednávania na vývesnej tabuli súdu považoval za dostatočný informačný prostriedok, aby sa obvinená o termíne hlavného pojednávania dozvedela, a to aj napriek tomu, že nemá stále bydlisko, a teda ani adresu na doručovanie. Poukazujúc na znenie ustanovení § 183 ods. 1 Trestného poriadku a § 173 ods. 1 Trestného poriadku argumentovala, že v zmysle § 173 ods. 1 Trestného poriadku je potrebné rozsudok tam vymenovaným osobám vždy doručiť, a to aj osobám, ktoré nemajú stále bydlisko, či neuviedli adresu na doručovanie písomností, pričom ustanovenie §-u 183 ods. 1 Trestného poriadku stanovuje, kedy je rozsudok právoplatný a vykonateľný. V tejto súvislosti vyjadrila názor, že v trestnom konaní Trestný poriadok neumožňuje súdu správoplatniť rozsudok následne po jeho vyvesení na informačnej tabuli, ak sa mu ho nepodarilo doručiť. Zároveň namietala naplnenie aj dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, pretože okresný súd 8. septembra 2020 správoplatnil rozsudok napriek tomu, že jeho rovnopis jej nebol doručený a úplne tým poprel jej právo podať opravný prostriedok.

V podstate na základe vyššie uvedených dôvodov navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že napadnutým rozhodnutím bol porušený zákon v ustanoveniach § 173 ods. 1 Trestného poriadku, § 183 ods. 1 Trestného poriadku, § 252 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku v neprospech obvinenej a zároveň postupom podľa § 386 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. d) Trestného poriadku zrušil napadnuté rozhodnutie a prikázal Okresnému súdu Trnava, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

Vo vlastnoručnom doplnení dovolania, obvinená opätovne zosumarizovala namietanú obhajobnú argumentáciu pričom ponúkla svoj výklad ustanovení týkajúcich sa doručovania a doručovania tzv. fikciou doručenia.

V podstate na základe vyššie uvedených dôvodov navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že napadnutým rozhodnutím bol porušený zákon v ustanoveniach § 66 ods. 1, ods. 4 Trestného poriadku, § 34 ods. 1 Trestného poriadku, § 173 ods. 1 v spojení s § 183 ods. 1 Trestného poriadku v neprospech obvinenej a zároveň, aby postupom podľa § 386 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. d) Trestného poriadku zrušil napadnuté rozhodnutie a prikázal Okresnému súdu Trnava, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvinenej sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Trnava (ďalej tiež „prokurátorka“), ktorá považovala napadnutý rozsudok za zákonný, vydaný v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku, na základe riadne a zákonne ustáleného skutkového a právneho stavu veci. Po rekapitulácii obsahu dovolania obvinenej prokurátorka konštatovala, že podľa jej názoru nebola splnená podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku, keďže obvinená pred podaním dovolania nevyužila svoje právo podať riadny opravný prostriedok a o tomto nebolo rozhodnuté. Poukazujúc na ustanovenia § 372 ods. 1 Trestného poriadku, § 369 ods. 5 Trestného poriadku, § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, § 382 písm. d) Trestného poriadku, zdôraznila, že Trestný poriadok podmieňuje možnosť podania dovolania využitím riadneho opravného prostriedku. Uviedla ďalej, že táto podmienka, ktorej základným cieľom je dosiahnuť, aby oprávnené osoby podaním mimoriadneho opravného prostriedku nenahrádzali prieskum napadnutého rozhodnutia odvolacím súdom a dovolací súd tým nestavali do pozície druhoínštancného súdu, je natoľko podstatná, že zákonodarca jej nesplnenie sankcionoval nemožnosťou meritórneho preskúmania napadnutého rozhodnutia dovolacím súdom a v konečnom dôsledku neúspešnosťou, resp.

odmietnutím dovolania. Za využitie práva podať odvolanie proti rozsudku je potrebné podľa prokurátorky považovať iba situáciu, keď odvolací súd môže v dôsledku tohto riadneho opravného prostriedku uplatniť svoje oprávnenie podľa § 319 Trestného poriadku alebo podľa § 316 ods. 3 Trestného poriadku alebo rovnaké oprávnenie podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku alebo podľa odseku 3 tohto ustanovenia po uplatnení prieskumnej povinnosti podľa § 317 Trestného poriadku.

Vzhľadom na uvedené prokurátorka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky obvinenou podané dovolanie podľa § 382 písm. d) Trestného poriadku odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní posúdil naplnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), a že dovolanie obvinenej spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku).

Najvyšší súd Slovenskej republiky však zároveň dospel k záveru, že vyššie uvedené dovolanie je potrebné na neverejnom zasadnutí odmietnuť podľa § 382 písm. d) Trestného poriadku, pretože obvinená pred podaním dovolania nevyužila svoje zákonné právo podať odvolanie (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté. Obvinený a osoby uvedené v § 369 ods. 5 môžu podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal prokurátor alebo poškodený a odvolací súd rozhodol v neprospech obvineného. Generálny prokurátor môže podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal obvinený a odvolací súd rozhodol v jeho prospech.

Z vyššie citovaného ustanovenia (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku) je teda zrejmé, že obvinená ako oprávnená osoba môže podať dovolanie, len vtedy, ak predtým využila svoje právo podať odvolanie, o ktorom bolo rozhodnuté. V predmetnej trestnej veci, ako to vyplýva z obsahu spisu a opak netvrdí ani obvinená, odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa, teda proti rozhodnutiu, proti ktorému podáva dovolanie, nepodala. Avšak dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu, ktorým sa výrazným spôsobom zasahuje do právnej istoty a stability právnych vzťahov založených právoplatným rozhodnutím súdu, má vo vzťahu k základnému konaniu a riadnym opravným prostriedkom subsidiárny (doplňujúci) charakter, možnosť jeho využitia je vymedzená podstatne užšie ako odvolania a slúži na nápravu len tých najzávažnejších zákonom presne vymedzených chýb, ktoré neboli odstránené v odvolacom konaní. Za daných okolností sa preto obvinená nemôže účinne domáhať ochrany svojich práv podaním dovolania, pretože v základnom trestnom konaní neiniciovala odvolacie (opravné) konanie, nepodala odvolanie, ktorého využitie podmieňuje možnosť podať dovolanie. Dovolací súd totiž nie je druhým odvolacím orgánom, jeho úlohou nie je suplovať činnosť odvolacieho súdu, ale po skončení odvolacieho konania, ktoré riadne prebehlo, odstraňovať tie najzásadnejšie a najzávažnejšie chyby, taxatívne vymedzené v ustanovení § 371 ods. 1 písm. a) až písm. n) Trestného poriadku (v prípade podania dovolania obvineným).

Z vyššie uvedeného je teda zrejmé, že v posudzovanom prípade bolo dovolanie podané proti rozsudku okresného súdu, proti ktorému obvinená nepodala riadny opravný prostriedok, teda odvolanie, a preto ho dovolací súd na neverejnom zasadnutí, bez meritórneho preskúmania veci, podľa § 382 písm. d) Trestného poriadku odmietol.

Nad rámec uvedeného, len pre úplnosť najvyšší súd dodáva, že z obsahu spisu je zrejmé, že potom, čo obvinená na hlavnom pojednávaní vykonávanom okresným súdom 25. februára 2020 na dotaz svojej obhajkyne uviedla ako adresu, na ktorej sa po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody plánuje

zdržiavať, V. XX, G., bolo jej na ňou uvedenú adresu zaslané predvolanie na hlavné pojednávanie vytyčené na 8. septembra 2020, (na ktorom bolo aj vyhlásené napadnuté rozhodnutie). Napriek tomu, že obvinená sa mala na vyššie uvedenej adrese, podľa vlastného vyjadrenia, zdržiavať, zásielku okresného súdu, obsahujúcu predvolanie na hlavné pojednávanie, neprevzala, dotknutá zásielka bola súdu prvého stupňa 15. júla 2020 vrátená z dôvodu, že adresát je neznámy. Obvinená okresnému súdu oznámila, že žiada o doručovanie písomnosti na adresu do Rakúska z dôvodu, že sa tam nachádza vo väzbe, podaniami, ktoré boli súdu prvého stupňa doručené až 14. a 21. septembra 2020.

Taktiež len pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že ustanovenie § 173 Trestného poriadku nie je špeciálnym ustanovením vo vzťahu k ustanoveniu § 66 Trestného poriadku vzhľadom na to, že neupravujú ten istý okruh právnych vzťahov. Zatiaľ čo ustanovenie § 173 Trestného poriadku upravuje okruh osôb, ktorým sa rozsudok doručuje, ustanovenie § 66 Trestného poriadku upravuje spôsob doručenia (aj) rozsudku (aj) osobám uvedeným v § 173 Trestného poriadku. Navyše písomnosťou v zmysle § 66 Trestného poriadku sa nepochybne rozumie aj rozsudok, čo nepochybne plyní aj z ustanovenia § 66 ods. 3 Trestného poriadku, ktoré z okruhu písomností, na ktoré sa nevzťahuje fikcia doručenia, vylučuje uznesenie o podmienечnom zastavení trestného stíhania a trestný rozkaz, čo sú taktiež rozhodnutia, ktorými sa vec meritórne končí, ako v prípade rozsudku.

Navyše, aj keby snád' naozaj došlo k chybe pri doručovaní rozsudku okresného súdu, mohlo by to nanajvýš znamenať, že rozhodnutie súdu prvého stupňa, keďže nebolo riadne doručené (hypoteticky), nenadobudlo právoplatnosť. V takomto prípade by (teoreticky) bolo na mieste podanie odvolania a až po právoplatnom rozhodnutí o podanom odvolaní by mohlo prichádzať do úvahy podanie dovolania.

Na základe vyššie uvedených dôvodov preto senát najvyššieho súdu jednomyselne rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.